

ABONAMENTUL:
 PE AN 3 COR. 20 FIL.
 1/2 „ 1 „ 60 „
 1/4 „ — 90 „
ÎN STREINĂTATE:
 PE AN 6 FRANCI.
 1/2 „ 3 „
 — 0 —

Numeri singuratici se vând
 în Cluj cu 5 fileri, într'alte
 locuri cu 6 fileri.

RĂVAȘUL

INSERTIUNILE
 se plătesc după mări-
 mea locului ce ocupă;
 fiecare cm. □ costă o-
 dată 10 fil., de 2 ori
 8 fil., de 3 și mai multe
 ori 6 fileri.

— 0 —

ADRESA:
„RĂVAȘUL”
 CLUJ. — KOLOZSVÁR
 6. JÓKAI-UTCZA 6.

Editor și redactor resp.: PETRU P. BARIȚIU

Apare în fiecare Sâmbătă

Intemeietorul foii: Dr. E. DĂIANU

La „Sân-Petru“

De asupra mormântului sf. apostol Pavel, așezat în biserica acea din Roma ce s'a ridicat întru onoarea marelui apostol al neamurilor, se află scrise următoarele cuvinte:

»Mie a vieții este Christos, și a murii dobândă«. (Filip 1, 21).

Aceste cuvinte așa cum stau acolo gravate în piatră, îl fac vecinic grăitor lumii pe acela, care în viață pe mulți i-a împreunat cu Christos, iar prin moarte a dobândit cununa vieții dela dreptul Judecător. (2 Tim. 4, 8).

Conștiința nemuririi sufletești și dorul vecinicii, ce este adânc sădit în inimi, l'a învățat pe om să ridice amintiri trainice de piatră ori de aramă, cu icoana acelora, cari au dus și condus pe ai săi cu un pas mai aproape de limanul fericirii, ori au izbândit să intrupeze vre-o idee măreață a timpului său, pentru care s'a învrednicit de mărire și de recunoștință.

În felii acesta trăiesc în pomenirea noastră stăpâniților puternici ai timpurilor străvechi prin uriașele clădiri ale piramidelor din Egipt, împărații romani prin arcurile de triumf și alte monumente, ce ni-le-a păstrat încă veacurile furtunoase, — ca toți atâția nemuritori.

Sufletul nostru de creștin însă cu un zimbet oare care se întoarce dela aceste petri, în care lumea își pune aproape toată credința nemuririi, și el arată spre cer, care singur e locul, unde se pot clădi statue vecinic strălucitoare, cari nu ruginesc și pe cari nici asprimea vremilor nu le macină. Nu vrea

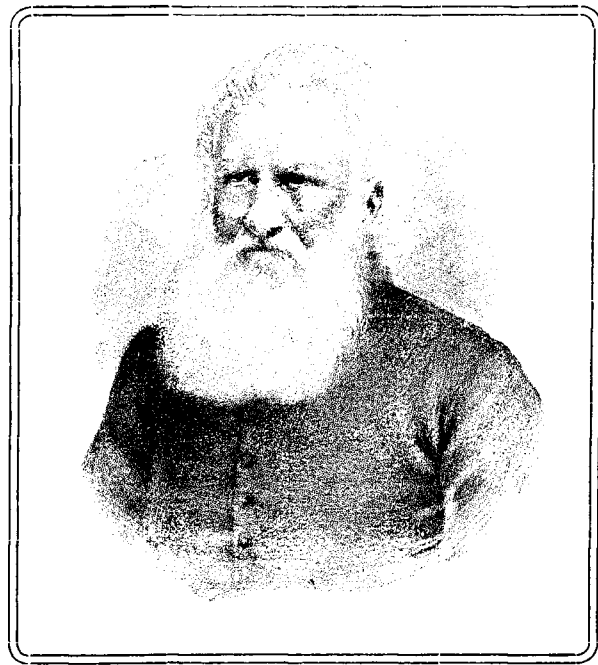
să arete prin aceasta disprețul a toată pomenirea, ce se face pentru un muritor, vrea numai să îndrepte lumea în calea ei preșită și să-i spună un adevăr, rostit și de un arhieru al vremilor noastre, că monumentele trainice nu se zidesc de jos, ci de sus începând.

Cu sapa și ciocanul, ce-i drept nu poți lucra decât începând dela pământ, înainte însă de a te apuca să scurmi pământul, ca să așezi piatra cea dintâi a zidirii tale, trebuie să-ți asiguri ajutorul de sus, să rogi cerul să te lase să-ți înalți clădirea în văzduhul lui, altcum nu va fi trainica toată osteneala ta.

Praznicul marilor apostoli Petru și Pavel ne duce cu gândul la Roma, cetatea vecinică, la cele două clădiri mărețe, pe cari lumea creștină le-a ridicat în toată strălucirea, de asupra osemintelor lor.

Intrând în bisericile acestea, sub bolturile uriașe te simțești mai mic și mai neputincios ca ori și când. Sufletele acestor apostoli desrobite de legăturile cele trupești și-au făcut lăcașuri largi, vrednice de mărirea lor, cari în fața pietrilor frânte din monumentele păgâne, ce cu jale ne grăiesc despre deșertăciunile lumii, arată falnic spre cer, de unde înșiși și-au început clădirea măreață, acești doi vestitori ai cuvântului ceresc, prin viața și faptele lor.

Și dacă menirea unui monument este, ca laudă și cinste să i-se iaducă aceluia, pe care ni-l înfățișează și ca din viața lui pildă să luăm, cum putem să trăim în pomenirea celor de apoi, în sărbătoarea sf. apostoli Petru și Pavel, cu sufletul la mărețele biserici ce cuprind

Tatăl lui G. Barițiu

(Ioan Pop (Popovici) fost preot gr.-cat. în Jucul-de-jos).

osemintele lor și unde aleargă toată lumea să se închine, mărire să cântăm Celui ce i-a ales și i-a întărit spre fapte mari și minunate, iar noi asemenea lor la Christos să căutăm menirea vieții noastre, ca și moartea noastră să fie o »dobândă«.

Doamne, la cine ne vom duce...?!

— Urmare și fine. —

Întru moleșire fiind din ce se vor ridica zăgazuri împotriva valurilor tirăniei arbitrare și ale forței? Ce va ridica personalitatea omului, ce va forma cuprinsul vieții, ce va da preț și pond nisuițelor atunci, când scopul și bucuria vieții nu sunt decât ațitarea nervilor sensuali și jocul capricioaselor dispoziții?

Și trăia mulțumită mireasa în casa boerului, așa de mulțumită, încât o ferecea o lume de norocul ce detese peste ea.

Dar împăratul — care, ca al cu musca pe căciulă, se temea până și de umbra lui — se temu ca nu cumva fata lui frate său — nepoata sa — să facă vre-un copil, care să-l dea jos din scaunul împărătesc.

Și o luă din brațele bărbatului, îi lăsă pe toți, câți o cunoscuseră, cu lacrimile în ochi și o trânti la închisoare fără vină și fără judecată.

Și acolo în besna rece și înăbușitoare a temniței, biata femeie născu doi copilași gemeni, micuți și frumoși, de par că erau picați de sus, nu altceva.

S'o fi văzut pe biet sarmăna femeie, cum îi desmierda, cum le cânta și cum îi bocia scaldându-i în lacrimi. I-se rupea inima când se gândea că n'are măcar o cărpă, ori vorba cântecului:

Un scurticel

Cât de rupticel

ca să le înfășure oșcioarele; dar se mulțumea că-i are și așa goi și despueti, că-și mai mângâia cu ei zilele grele și lungi ca anii, în acea închisoare înfricoșată, de unde nu se zărea nici-odată, lumina soarelui.

Dar nemilosul împărat nici această mângâiere nu i-o lăsă, sarmănica de ea. Căci însetat după sânge și nebun după slavă, porunci unui slujitor al său să ia copilașii dela sinul mamei lor, să-i omoare și să le păstreze numai ochișorii ca dovadă că i-s'a îndeplinit fioroasa poruncă.

FOIȚA RĂVAȘULUI

Povestea neamului.

Cică a fost odată ca niciodată, de mult mare, de mult, de când nici bunica bunicii mele nu și-ar aduce aminte. Au fost... un împărat și o împărăteasă bătrâni, bătrâni și cocoșați, cocoșați, că deabia își duceau zilele de bătrâni și de cocoșați ce erau.

Și bunul Dumnezeu, ca să le mângâie bătrânețele, le dăruise doi feciori mândri și frumoși, ca doi luceferi.

Și erau fericiți bătrânii ca nimeni pe lume și le erau dragi feciorii, le erau dragi, de-i pierdeau din ochi, nu altceva.

Să-i fi văzut mare pe feciorii împăratului, când plecau la vânătoare, atunci parcă erau niște smei înaripați ca cei din poveste, nu feciori de împărat. Atunci — numai să te fi dat de-o parte și să fi privit cum le străluciau straele țesute în fir de aur și cum le sclipeau armele ca niște pietre nestimate — pe pământ, din cer picate. Iar pe împărăteasă — mamă doamnă — s'o fi văzut cum îi sărută de bucurie, înainte de plecare și cum apoi îi privea din prispa palatului, cu ochii scâlțați în lacrimi de fericire, pe când ei se duceau zburând, pe caii lor năpraznici, până pierdeau departe, în zările albastre.

Și s'au însurat, măi fraților, feciorii împăratului, amândoi odată și și-au luat niște soțioare mândre și frumoase, frumoase, numai ca ele. Și-au făcut o nuntă mare, împărătească cu alai și cu

veselie de s'a dus vestea peste nouă mări și nouă țări. Vinul curgea din berechet, pe toate cărările și numai cine n'o fi vrut n'o beut; lăutarii cântau în ruptul arcușului; iar lumea după lume se legăna voioasă, în hore mari, rotate, de par c'o bătea vântul.

Cât despre împărat și împărăteasă, ei mai mai, să-și piarză rostul, de atâta fericire.

Iși văzuseră visul cu ochii!

Și n'a mai trecut multă vreme după nuntă, căci... iată li-s'a apropiat bătrânilor ceasul să se ducă după lumea albă, și s'au dus.

Dar înainte de a închide ochii, au lăsat cu limbă de moarte, sfat feciorilor să împărătească în locul tatălui lor — pe rând — fiecare câte un an. Iar feciorii, după ce au plâns, cât or fi mai plâns pe părinții lor, și-au stăpânit inimile, și-au întors gândurile spre treburile împărății și s'au înțeles care să împărătească mai iutai. Și a început — după cum se și cuvenea — să împărătească fratele cel mai mare.

Și a împărățit el cu pace și cu liniște un an întreg. Dar... când să dea — după sîatul părinților — rând fratelui cel mai mic a pus — măi nenișorule — picioarele în prag și nu, și nu, că taica său pe el l'a lăsat împărat pe toată viața.

Și ca să se curețe de frații săi i'a băgat la închisoare, iar el a împărățit înainte fără frică și fără rușine, vreme îndelungată.

Și fratele cel mic — că uitasem să vă spui — avusese o fetiță; atâta îi dăruise D-zeu. Și rămăsese mititică fără sprijin, prin ușile oamenilor a crescut năcăjită și amărită, ca vai de ea, până și-a făcut milă un boer, de a strâns-o după drumuri și a căsătorit-o cu fiul său.

Cât de goală și de slabă este chiar și viața aceea, care e însoțită până în sfârșit de măsura dreaptă a plăcutelor plăceri: de sănătate deplină, talent strălucit, temperament norocos și pe lângă toate de o carieră frumoasă, de renume, glorie și avere. Cât de goală e! Asta ni-o arată însuși tipul și idealul culturii moderne: Goethe. »In meinen 75 Jahren — zice el către Eckerman — habe ich keine 50 Tage wahren Behagens erlebt«. (În cursul alor 75 ani abia voiu fi avut 50 de zile cu adevărat plăcute.) Cât de modeste sunt fericirea și norocul, cari nu-s în stare să intraureze nici 50 de zile într'o viață!

Și câți oameni moderni nu privesc cu jind la idealul acesta al vieții și cu dor se doresc, fie și numai după sfârșiturile ce cad de pe masa patriarchului din Weimar! Câți Lazari se târâe în jur de casa omului, ce se numește mare și norocos! Câți nu se opresc flămânzi la pragul lui, se prăjesc în razele norocului lui și se 'nfruptează de versurile dulci și de armonia ritmului, ce se revarsă dulce ca ambrozia de pe buzele lui!

Măcar că, Doamne, înourată și întunecată mai e și pe acolo bolta ceriului înalt! Toate îndoielile lui Faust aleargă pe orizontul acesta — crezut senin — și Goethe însuși își trimite la Christos pe adoratorii sei, când, cu câteva zile înainte de moarte, le zice: »Mag die geistige Kultur nur immer fortschreiten, mögen die Naturwissenschaften in immer breiterer Ausdehnung und Tiefe wachsen, und der menschliche Geist sich erweitern wie er will, über die Höheit und sittliche Kultur des Christenthums wird er nicht hinaus kommen«. Poate să înainteze cultura spiritului ori cât de mult; pot să se lățească științele naturale ori și cât, și în estenziune, și în profunzime, și poate să se desvoalte spiritul omenesc ori cât ar vrea, el nu va întrece nici odată înălțimea și cultura morală a creștinismului.

Nici *munca* nu poate umplea abisul deșert ce se află în sufletul nostru; nici ea nu poate electriza viața, nici chiar cu agitația sa, cu mersul rapid și febril al invențiilor și descoperirilor. Prin anii 60—70 ai veacului trecut se spera mult, se spera aproape o lume nouă, dela pofta agitată de lucru; în toate părțile se intona imnul muncii. De atunci nădejdea a tot slăbit; imnul acela nu se mai cântă cu atâta pathos, ba se tot înmulțește numărul acelora, cari nici nu vreau să-l mai cânte, ci se pun în calea iubitorilor și zic: »Muncă, muncă și earăși muncă; dar la ce atâta încordare, la ce aceasta silă tristă? Vă trebuie desvoltare, înaintare, dar rogu-vă la ce să ne desvoltăm și până unde să înaintăm? În urma urmelor vom ajunge până la un grad oare care, ne vom sui pe culmea ameițitoare înălțimi a culturii, și apoi? Atunci vom da îndărapt, și

cu resuflarea celui din urmă eschimoc omenimea își va da sufletul pe pământul răcit, înghețat, își va da sufletul, care aspiră neconținut spre ceriu, dar neconținut cade jos la pământ. Cu cea din urmă picătură de apă va îngheța cea din urmă nădejde a marilor porniri; laurii se vor preface în flori de ghiată și toate izbânzile luptelor în bruși de sloiu! Ne-am fost pornit spre cer și am rămas pe pământ, pentru că nu am găsit calea la cer. Ne-am făcut Titani, am pornit luptă împotriva lui D-zeu și din singure puterile noastre am voit să ne facem paradis pe pământ; dar lupta noastră s'a prefăcut în comedie, nici nu într'o *divină comedie*, ci într'una ridicol de omenească. Ce faliment complet! Ce nebunie, și tristă și goală, prin care pierdem ori ce motiv de bine, ori ce vole de luptă și ori ce prospect de fericire. La ce să trăim, deci, la ce să luptăm și să muncim? La ce? Gheață, amurțire, noapte și nimic; acesta e sfârșitul a toate...!»

Și acum, după ce cu puterea naturală a instinctelor v'ați înfiorat de toată nimicnicia, ridicați-vă ochii earăși la *D-zeu*, earăși la Domnul nostru Isus Christos! Deschideți-vă sufletul înaintea curentului, ce ne vine din evanghelie și gustați svâcnirile acelei vieți, pe care darul lui D-zeu o pornește într'noi.

O, ce viață, ce bucurie, ce avânt, cuprinde aici sufletul omenesc. Cum îi cresc aripile și cum îl apucă sborul sufletelor. Băgați de seamă la acel simțământ moale și dulce și blând, la acea putere, nestinsă, neatinsă, ce străbate sufletele cele curate, cari se simțesc *fii lui Dumnezeu*. Și earăși luați seamă la furtuna cea dureroasă a pocăinței, care brezdează în lung și larg sufletele cele căzute și posomorite; care ca și vintul aspru de primăvară scutură tot copacul, toată tufa și toată cloamba, care curățește, trezește și toată lenea și amortirea o fugărește. Considerați apoi dispoziția cea de sirguintă a sufletelor, care nu se îndestulește cu cea ce-i de rînd, ci pretutindena caută tot ce-i mai bun și alungă tot ce-i rău; care își mărturisește scăderile și nu-și înfrumsețează ticăloșia; care-și bate pieptul și se încrede, că D-zeu îi va ajuta. Asemănați tinereța înfloritoare, generația muncitoare și pe eroii virtuților; cu acei Ieremiazi pesimiști și rezignați, cărora li-se pierde voința printre degete și li-se veștezește toată individualitatea. Pentru ce au deci voință și instinct de luptă, dacă principiul vieții lor este rezignarea și ofilirea? De ce le-a și dat D-zeu ceva, ce nu folosesc? A-ți inchipui voința fără energia faptei, e tot atâta, ca a-ți inchipui soare fără raze de lumină și de căldură; voința fără conștiință și libertate e ca și ochiul fără lumină, pompa fără apă, plămâna fără aer, adecă e fără de rost, fără de senz.

Între aceste contraziceri ale existenței nu pot fi decât năcazuri și îndoieli, lipsă de voie și de viață, fericire însă — desigur nici odată!

O cât de cu totul altă viață, alt suflet, ne inspiră sfânta creștinătate, care pe om îl desvoaltă într'u toate puterile și talentele sale, și nu-i îngână decât un singur cântec, și la leagăn, și la mormânt, cântecul despre viața deplină, bogată și desăvârșită. Ce alta decât aceasta este creștinătatea, care varsă pace în inima omului, și îndeplinește cuvântul scripturii: spre tine voiu revărsa pacea mea, ca și esundarea riului ce ese din alvia lui, și-ți voiu da ție bucurii, nu chinul filozofiei inconștiente, nu chinul existenței, care nu-și pricepe rostul, ci îți voiu da fericirea iubirei, fericirea inimei, care în sine însași își are raiul seu. Nu vei alerga ca fluturul din floare în floare, nu vei ocoli ca albina din ram în ram, ca să aduni picuri de miere, nu! ci dulce ca mierea voiu face cele din lăuntru ale tale. În inima ta voiu deschide isvor, isvorul cu apa vie a vieții; de aci îți va isvorii voia spre bine, dragostea spre muncă și luptă; de aci îți va veni bucuria. Bucurie, care stămpără, ear nu deșteaptă setea.

Slujnica lui Avram, Agar, pornise în pustie provăzută cu un foiu plin de apă; dar apa curând s'a gătat, și lângă copilul său, ce muria de sete, a căzut pe o peatră plângând sfârșita de mamă! Eată icoana plăcerilor lumești! Pe noi D-zeu nu provăzuți cu foi ne trimite în pustiriile lumii acesteia; ci în însași inima noastră ne deschide isvor de apă vie, care nu mai seacă. Încredeți-vă în D-zeu! Și el cu o singură privire vă va face mai fericiți decât ori ce Borgia sau Goethe, sau Byron!

Vino deci, vino, Isuse Christoase! Fii veselia și viața noastră. Pe numele Tău scrie nădejdele noastre, chiar sufletele noastre. Dă-ne, ca Evangelia ta să ne fie lumina și darurile tale să ne fie principiile de viață, spre tot binele. Atunci se va împlini cuvântul lui *Leibnitz*, care zice:

»Sunt convins, că va veni timpul, când preoții, medicii, profesorii, cunoscătorii naturii, oficialii, advocații se vor uni la oaltă, ca puterea, inconștie a creștinismului să o desvoalte la conștientă și golătează vieții de tângire să o umplă cu religiozitate intimă și intensivă«. De vom fi cât mai mulți, cari simțim astfel, va veni și epoca aceea mult dorită, când creștinătatea amortită își va serba renașterea sa.

Trad. Dr. E. Dăianu.

Cu 1 Iulie începe nou abonament

la

„Răvașul“ Pe $\frac{1}{4}$ de an costă 90 fi
 „ $\frac{1}{2}$ „ „ „ 1,60 „
 „ 1 „ „ „ 3,20 „

Intr'o noapte neagră ca păcatul; slujitorii împăratului se coborî în temnița lehuzei, îi smulse copilașii din brațe, și lăsând-o leșinată pe dușumeaua rece, se duse să-i omoară la marginea orașului.

Era gata să le răpue viața!... Dar deodată i-se întoarse inima, i-se făcî milă de bietii copilași nevinovați, care-i tremurau în mâni ca niște turturele și stătî locului.

De jur împrejurul lui, nu se simția țipenie de om, era un întuneric de-ți dai cu degetele în ochi și în tot cuprinsul nu se mai auzea decât murmurul pârăului, care curgea spumos și umflat pe la marginea orașului.

Ca prin minune însă norii se respiră, o steluță zimbi veselă într'un ochiu de cer albastru și par că-i zise slujitorului: »Nu omorî pe sârmanii copilași, nu-i omorî, că dacă doarme lumea, te vede D-zeu«.

Slujitorul se cutremură, ochii i-se umplură de lacrimi, sărută copilașii nevinovați și în loc să-i omoare, îi așeză cu grije într'o albie, care se legăna dinaintea-i pe marginea apei și le dete drumul pe pârâu la vale să se ducă în voia valurilor, unde o vrea D-zeu.

Apoi se întoarse acasă și drept dovadă c'a îndeplinit porunca, el tăie doi căței, le luă ochii și îi duse poclon împăratului.

Iar albia pe care Dumnezeu ca un puternic i-o scosese în cale milosului slujitor — s'a tot dus, s'a dus la vale, legănată de valurile apei, până s'a oprit hăt, departe, departe, între niște sălcii, la marginea pârăului. Și când s'au tras apele a rămas pe uscat.

Și era acolo, unde se oprise albia cu pruncii, o pustietate de nu se simțea țipenie de om, nu-

mai fiarele sălbatică hălăduiau pe-acolo, ca la ele acasă. Și numai iată că i-a mirosit, măi fraților, pe sârmanii copilași o dihanie de lupoaică crudă și fioroasă, ca toate lupoaicele! Dar să vedeți puterea lui Dumnezeu!

Deodată s'a imblânzit gadina întocmai ca o mieluse și nu numai că nu i-a mâncat, dar minune nemaî pomenită, nenîșorule, zău! curată minune! Lupoaica ca o mamă duioasă s'a încolăcit pe lângă copilașii pocălțiți de foame, ca pe lângă cățelușii ei, le-a dat să sugă și a început să-i lingă și să-i alinte de parc'ar fi fost ai ei, de când lumea.

Să-i fi văzut, mare, pe nepoții împăratului, cum mofăiau veseli din țâțele pline ale lupoaicei.

Și-au tot supt din țâțele lupoaicei fraților gemeni, până s'au făcut știi coala dolofari, de puteau s'alerge pe la stâne cu haitele'mpreună.

Odată i-au zărit niște ciobani, dând târcoale oilor, s'au mirat de ei ca de alte alea, și nu s'au lăsat până nu i-au prins. Dar ce au pățit ciobanii cu ei până i-au imblânzit și i-au deprins cu lumea, numai ei singuri ar putea-o spune, că cică lătrau și mușcau, măi fraților, mai ceva decât lupoaica dela care supseseră lapte.

Și s'au ridicat mare, nepoții împăratului niște cadre de voinici spătosi și puternici de se sudumea pământul când călcau și așa de pricepuți și de meșteri erau la luptă, că nici un cioban din toți câți erau prin împrejurimi, nu se bizuia să se dea cu ei în sfadă.

Mi-i cunoștea o lume, căci se dusesse vestea de puterea și de vitejia lor până dincolo de hotarele împărății. Și dela unul una, dela altul alta, numai ce-au aflat, mare, ciobănașii noștri că se

înrudesc cu împăratul, că bunicul și muma lor zac în temniță, că ei au fost osândiți la moarte și să te mai ții, nene! Au pornit topiți de durere să-și caute măicuța, dar n'au găsit'o, căci putrezise de mult, de mult, între zidurile temniței răpusă de întunericul închisorii și de dorul micuților ei, cari îi secaseră inima. Atunci au turbat de mânie au jurat să pedepsească pe cel vinovat, au sculat toți ciobanii de prin împrejurimi și ca un potop s'au năpustit, fără veste asupra împăratului, l'au prins și l'au turnat la închisoare.

Iar pe bunicul lor, l-au găsit albit de năcazuri în fundul temniței l-au scos cu mare alaiu, l-au tuns și l-au ras, că-i ajunsese părul și barba până la pământ și, cu multă cinste l-au înălțat împărat în locul care i-se cuvinea.

S'a veselit atunci noul împărat cu veselie mare; iar drept mulțumire, a dăruit nepoților săi — Romu și Remu — că așa li erau numele — o moșie mare, mare cât jumătate din împărăția lui.

Și s'au strâns, mare, cei doi ciobănași cu toți tovarășii lor de ciobănie și au făcut o cetate mare și puternică tocmai pe locul unde îi găsise lupoaica și le dase lapte.

Închegară ciobănașii noștri cetatea de bine, de rău, dar n'o botezaseră și trudeau și se ciumăreau că ce nume mai potrivit și mai frumos să-i pue. Și să vedeți ce-au făcut.

S'au înțeles cei doi frați — nepoți ai împăratului — să se sue pe un deal mare, cel mai mare după moșia lor și să se uite'n zare și acela să fie nașul și stăpânitorul cetății, care o zări mai mulți vulturi dintr'odată.

Remu, cică s'a uitat întâiu, și-a zărit 6 vulturi, iar Romu mai cu noroc decât frate-său a

Statul, Biserica și Școala.

(Urmare.)

Ar asupra libertatea instrucțiunii a religiunii și conștiinței și ce doctrine, ce morală religioasă și ce conștiință ar octroa omenimii sub titlul unității naționale? Nici decum alta decât a celor din fruntea guvernului. Trendelenburg o și spune aceasta verde, zicând:

»Statul, în interesul unității este îndreptățit a recunoaște și a suferi numai acea religie, care consună cu spiritul moral al legilor. Acest spirit însă nu e altul, decât spiritul moral al cărmacilor alcătuitori de legi. Acest spirit moral îl însuflă legilor. Căci dacă nu ar inspira în legi propria lor convingere, ar fi cei mai fără de caracter trădători ai dreptului și binului relevat de dănsii«.

Din legi și din școlile de stat cărmuite după acestea ar lipsi în consecință toate principiile morale-religioase, cari sunt opuse principiilor cărmuitorilor și ar lipsi și din sufletul tinerimii educate de stat. Tot așa ar fi dacă majoritatea poporului crează legile și le înzestrează cu spiritul său moral. Și în acest caz ar ajunge în legi numai spiritul moral și religios al majorității, dar ar lipsi din ele și astfel și din școlile conduse după legile de stat, precum și din inima tinerimii, ori care altă religie și morală. În o țară cu mai multe religii unitatea națională prin monopolul școlar nu ar însemna alt ceva, decât cel mai crudel proselitism în interesul religiunii cărmacilor de stat sub firma unității naționale — ceea ce ar nimici ori ce libertate de conștiință și morală.

Cum se va gândi, cum va simți, cum voi și lucra un ministru, așa va trebui să se gândească, să simțească, voiască și să lucreze fiecare școală, fiecare învățător și învățacel din școală. Căci dacă ar răbda și pe cei contrari, atunci cum ar fi executabilă unitatea generațiunii viitoare cu sine însăși și cu societatea de astăzi?

c). Ar fi mare naivitate a conta la aceea, că statul, având în mână întreagă puterea peste instrucțiune și educațiune, prin urmare toate mijloacele cărmuirii și formării spiritelor ar rămânea numai între marginile drepturilor individuale și a cercului de drept politic. În fiecare om este râvna naturală de a propovedui convingerile sale proprii; în fiecare putere este jalușie față de ori care altă putere; acolo e poftă continuă de estindere, care nu suferă lângă dânsa altă putere și care poate cu câtva indulgență în ce privește scopul și mijloacele, dar neconținut va nizi spre acelaș scop: transplantarea gândirii și a simțămintelor proprii în generațiunea viitoare.

Și se poate oare spera, ca acel stat, care de dragul monopolului școlar a lăpădat dela sine creștinismul, acea putere spirituală mare, care a sfârmat atotputernicia puterii de stat și a e-luptat libertatea individuală; se poate oare spera că acest stat nu-și va relua de nou dreptul de atotputernicie și că nu va asupra cu aceasta de nou toate drepturile libertății personale?

d). *Vatămă dreptul părinților.* Căci ce face statul cu monopolul școlar? Neatârnat de părinți, de dragul unității naționale crește copiii după chipul și asemănarea statului sau mai bine zis după a cărmacilor actuali, silind pe fiecare părinte, ca spre acest scop să-i concreeze lui copilul. Statul dispune asupra copilului întocmai ca asupra proprietății sale. La așa ceva însă interesul mare al unității naționale nu îndreptățește nici de cum statul, căci aceasta nu este un bun mai mare decât drepturile părințești infalibile. Apoi, a-și crește copiii după chipul lor nu e numai interesul, ci e și datorința împreună cu răspundabilitate, prin urmare și dreptul fiecărui părinte; până când creșterea după asemănarea statului, este numai binele și interesul statului, pentru promovarea căruia dacă chiar ar putea dovedi cutare drept, nu poate dovedi îndatorirea răspundabilă, cu atât mai puțin acea datorință și acel drept, după care exclusiv numai el să săvârșească creșterea.

Intreagă speculațiunea lui Trendelenburg numai atunci ar putea sta, dacă ar sta principiul, pe care-l relevează și din care porcede, adică: că omul e pentru stat, și nu statul pentru om. Dar, precum am văzut, acest principiu e greșit și păgân.

Pentru confiscarea drepturilor părintelui prin monopolul școlar, nu dă statului titlu de drept nici chiar faptul, că unii părinți nu se îngrijesc în de ajuns de creșterea copiilor lor, căci de aici numai aceea poate rezulta, că statul să se îngrijească numai de creșterea acestora.

e). *Vatămă dreptul bisericii.* Trendelenburg își bazează întreagă teoria pe temelia răstăcită, că omul este pentru stat și așa supune aceluia și biserica. După teoria sa în caz de coliziune totdeauna puterea îndreptățită a statului decide și asupra dreptului familiei și al bisericii. Recunoaște, că biserica este pe terenul educațiunii locuitorilor drepturilor părinților; — ceea ce pe terenul religios-moral e chiar întors — dar îndreptățirea statului, după el, nu încetă; căci, precum pofteste familia dela biserică săvârșirea educațiunii religioase, chiar așa concreeze și statul bisericilor îngrijirea despre aceasta.

»Dar aceasta — zice el — e numai chestie de încredere, căci statul este îndreptățit a cerceta, dacă societățile religioase, cari

sustau pe teritoriul sau consună cu legile statului și cu spiritul moral al acelora sau nu; de altă parte peste tot statul nu poate fi indiferent față de religie«.¹⁾

Este deci evident, că în urma acesteia independența bisericii a încetat. Dar ar încetat și moralul religios; căci conform teoriei acesteia nu legile statului au a se acomoda legilor morale, propuse de D-zeu și de biserică fără nici o greșală, ci sistemul de învățătură moral-religios și statornic al bisericii are a se acomoda după spiritul moral al legilor schimbăcioase, cari pot fi și greșite, ale statului. În consecință nu biserica, ci statul este puterea legislativă independentă și întemeietorul acelor legi morale, cari formează baza unității naționale. Se poate deci întâmpla, ca ministrii, cari stau în fruntea statului și cari decid cu putere independentă pe terenul moral și legislativ, să poseadă spirit contrar învățăturilor morale ale bisericii, pe care să-l transplante se înțelege și în legile de stat și legile bisericii neputând veni în consonanță cu spiritul moral al legilor de stat, ministri și-ar pierde încrederea avută în biserică și pentru aceasta, după Trendelenburg, statul poate detrage bisericii și dreptul de educare religios-morală și-l poate concreeze cu tot dreptul alt cuiva, ministrilor sau învățătorilor aleși de cătră aceștia, în cari are mai mare încredere ca în biserică; ceea ce statul protestant a lui Trendelenburg, Prusia, a și făcut-o pe timpul luptei culturale.

Aceea, că »statul nu poate fi indiferent față de religie«, nu ne dă nici o garanție pentru cultivarea religiunii, căci doară se poate întâmpla și aceea, că din timp în timp să fie și indiferent față de religie. Aceasta depinde curat numai dela starea spiritului a ministrilor de atunci; ba se poate întâmpla, că statul va promova și declara de religie așa ceva, ce nu ar fi demn de acest nume, ba ar fi chiar negarea oricărei religiuni, precum fu »religiunea minții« de pe timpul revoluțiunii franceze și »religiunea spiritului« mărturisită de cătră pozitivisti.

Ar putea nimici deci și biserica și religiunea. La aceasta însă nici după principiul său propriu nu e în drept, căci: dacă statul nu e altceva, decât un om în mare (Mensch im Grossem) atunci, precum în un om singuratic sufletul împreună cu trupul formează omul și în om nu sufletul e supus trupului, ci trupul sufletului: întocmai așa în »omul în mare« nu singur statul, ci biserica împreună cu statul formează »omul în mare«, în care se înțelege nu biserica, care chivernisește viața sufletească este supusă statului, care promovează cele pământești, ci pe terenul moral-

¹⁾ Trendelenburg ș. a.

zărît 12, și el a rămas să boteze și să stăpânească cetatea.

El — Romu — a botezat-o »Roma« după numele lui și a stăpânit-o cu pace și cu bucurie vreme lungă să-i ajungă, ba să-i și mai rămâe?

Dar toți câți erau în cetatea aceea o dăceau rău, rău de tot, din pricină că n'aveau femei!

Și au voit să-și lege și ei capul ca toți oamenii, dar nimeni nu voia să-și mărite fetele după ei, căci ziceau că au supt lapte de lup, și n'o să iasă din ei oameni de treabă.

Atunci, ce și-au pus în gând, ciobănașii noștri!?

Au născocit un joc frumos și minunat, de nu se mai pomenise până atunci pe fața pământului joc frumos și minunat ca acela.

Să-i fi văzut, măi fraților, cum mai pisau pământul cu pași mărunți și repezi și cum se mai învârteau de sprinten ciobănașii noștri, de parcă îi puneai cu mâna. Și fiindcă în jocul lor minunat, ei se întorceau vesel, iute și mândru ca niște călușei boerești, i-au zis și ei jocului »jocul călușerilor« sau »jocul călușarilor«.

Și d'atunci, iacă, a fost născocit jocul călușarilor, care se joacă și pe la noi în vremea Rusaliilor.

Și după ce au învățat ei bine, bine jocul, au ales o zi de sărbătoare, în care au poțit (la jocul lor minunat) pe toți oamenii, de prin cetățile vecine megieșe cu cetatea lor.

Și s'au strâns megieșii, cu mic cu mare, să vază și ei jocul cel minunat al Romanilor, adică jocul ciobănașilor din cetatea lui Romu.

Și după ce s'au strâns megieșii — cu finii și cu nașii — că parcă le pusese oala ai posnași

de ciobănași, a ieșit Romu — vâtaful jocului — și-a făcut semn jucătorilor să înceapă. Și mi-se învârteau, mare, flăcăiașii noștri sprinteni și ușurei ca niște păpusi de rămăseseră musafirii o mâinele la gură, fermecați de atâta mândrețe. Iar în mijlocul jocului, știi, colea când se resiră călușeii, numai ce-a dat semn vâtaful jucătorilor și fiecare și-a luat câte o fată dintr'ale musafirilor, și toți au fugit cu ele în cetate. Și după ce s'au văzut înăuntru, au închis porțile și au poțit pe musafiri să se gătească de nuntă.

La început, părinții fetelor au socotit că le-o fi d'at glumă jucătorilor — că așa le-o fi jocul — dar mai pe urmă au văzut că se îngroașe gluma și s'au luat cu ei la ceartă. Și s'a făcut zarvă și gâlceavă mare — până aproape să ajungă la bătea — dar, încetul cu încetul, toate s'au potolit — ca un foc de pae — socrii s'au împăcat cu ginerii și au făcut o nuntă mare și frumoasă de s'a veselit o împărăție toată.

Nuntașii erau toți sfinții împărăției, iar nun mare era chiar împăratul, cel cu barba colielie — bunicul lui Romu și al lui Remu.

S'au veselit, și-au cheuit, au închinat, au ciocnit și au golit la pahare, până când și nunul cel mare, împăratul, cam luase ursu de ureche. Iar când a fost la »Nunească« s'a încheiat o putere de horă, nenșorule, mare, mare, de nu-i vedeai marginile. Ce vreți dacă numai ginerii și cu miresele treceau de două sute, ce să mai zicem de lumea cealaltă, care venise din cotro vezi cu ochii să vază și ei minunea minunilor:

O sută de nunți într'un oraș

Și toate, numai cu un naș.

Ba nici păcală, cică, n'ar fi lipsit dela nuntă, căci după spusa lui moș-Glumiici:

El căra la vetre lemne, cu frigarea

Și ducea la mese glume cu căldarea.

(»Albina«.)

Florea Cristescu.

— **Cel mai plăcut** mijloc de înfrumusețare — care până acuma e neîntrecut — e fără îndoială renumitul Margit-Crème a lui Földes, care în timp scurt a cucerit toate damele, ba chiar și domniile il folosesc, pentru că e cu totul nestrucăcios; face să dispară toate necurățiile feței cum sunt: alunițele, bubitețele, zgrăbunțele ș. a. și în consecință întinereste, înviează fața. Înfrumusețează nu numai fața, ci albește și face fină chiar și pielea grumazului, a umerilor și a mânilor. Toate damele vorbesc cu o adevărată însuflețire despre efectul lui miraculos. O tighie mare costă 2 cor; una mică 1 cor. Se capătă la apotecarul Földes, în Arad, și în toate farmaciile; să ne ferim însă de imitațiuni și falsificate fără de nici o valoare.

— **E de un folos neprețuit de mare** pentru fiecare damă ca să știe cum are să-și păstreze frumusețea chiar și până la o vârstă înaintată, cum poate să se apere în contra influențelor stricăcioase ale soarelui și vântului, cum poate să înlătore de pe față toate necurățiile, cum sunt: alunițele, peștruele de ficat, bubitețele de fierbințeli; zgrăbunțele și altele. Contra tuturor acestora e mijlocul cel mai sigur pomada de față: Margit-Crème a lui Földes, scutit prin lege, care nu conține nici plumb, nici argint viu. În urma folosinței ei dispar în puține zile creșturile de pe față și pielea capătă o culoare fină, tineră și îmbujorată. O tighie mare costă 2 cor., una mică 1 cor. Se poate procura la: Földes Kelemen apotecar în Arad și în fiecare farmacie

spiritual statul este supus bisericii. Prin urmare atunci, când statul prin monopolul școlar își pretinde șieși cărmuirea sufletelor, restoarnă mersul natural al lucrurilor, dar mai cu searnă restoarnă orânduiala creștinească. Pentru aceasta reproabă și Rönne monopolul:

»Biserica — zice el — după obiectul, scopul și activitatea sa, se deosebește de stat, pentru aceea rânduiala comună a fiecărui popor creștin privește statul și biserica de două societăți deosebite și aievea de sine stătătoare... Romanii e drept considerau »*jus sacrum*» drept o parte din »*jus publicum*»... Numai creștinismul a adus lucrul până acolo, de a așezat biserica, ca societate religioasă a oamenilor, de sine stătătoare, alătura de stat »ca societate politică«¹⁾.

3. Dacă însă statul ar avea dreptul, ca de dragul unității în gândire, simțeminte și voință să nimicească drepturile ce le are individul, familia și biserica pe terenul instrucțiunii și al educației, atunci pe acelaș titlu ar avea drept a face acest lucru, și pe alte terene, căci mai sunt terene cari împărtășesc națiunea cu mult mai adânc decât educațiunea.

Aceasta e cu atât mai sigur, căci doară școala de stat singură nu va realiza nici când unitatea în gândiri, simțeminte și voințe, nu va stirpi nici când prejudițiile; nu va face să amuțească învățăturile agitatrice, ba prin monopol, mai curând le va deștepta. Dacă deci statul totuși are de gând să creeze unitatea, atunci trebuie se meargă mai departe, trebuie să pună stăpânire pe viața întreagă.

La Play ajunge și el la concluziunea aceasta.

»Se înșală — zice el — aceia, cari cred că un guvern, atunci când va pune mâna pe școli, va putea înălța cu siguranță o națiune peste toate celelalte. Ca să poată ajunge aceasta, nu e destul să pună mâna numai pe școli, ci trebuie să stăpânească întreagă viața cetățenilor, căci pentru cei mai mulți școala cea mai mare, din care cei mai mulți își iau cunoștințele, este viața, esperința vieții. Ear rezultatul cel mai sigur al acestor doae obusuri ar fi: *decapența totală*.»

Atunci statul ar avea drept a monopoliza religiuena și a sili pe toți se primească religiuena lui, căci aceasta despica mai afund națiunea și aceas ta împiedecă mai mult armonia. Atunci se va sfârși cu *libertatea religioasă și cu libertatea conștiinței*.

Și mai mult ar avea dreptul să monopolizeze *pressa* și să suprima pe acest teren ori ce gândire, ori ce simțământ și aspirațiune contrară căci pe acest teren chiar și despre unul și acelaș lucru sunt încă cele mai mari contradicții, cari zilnic despica și măsura cea mai mare armonia națiunei. Atunci însă *s'a sfârșit cu libertatea gândirii și cu libertatea de pressă*.

Ar avea dreptul de a suprima deosebitele partide politice, luptele electorale și a sili cu forța toate partidele pe partea sa, căci cine nu știe câte lupte înverșunate, câte neînțelegeri contraverze neimpăcate produc acestea între cetățeni spre daunsa armoniei și unității naționale. Dar atunci să nu mai vorbim de *libertate politică și constituțională*.

Pe titlul unității naționale astfel s'ar nimici absolut toate libertățile, pe când mai de lipsă e la prosperarea unei națiunei libertatea, decât însași unitatea. Și dacă statul nu s'ar atinge de aceste libertăți, ci sub titlul necesității unității, ar asupri, cu monopolul școlar numai libertatea instrucțiunii, cine nu ar cunoaște din această mare inconsecvență, că ținta de căpetenie a statului nici nu e întru atâta unitatea națională, ci că aceea o întrebuințează partidele de guvernament din fruntea statului, numai de pretext spre a-și putea lăți și asigura la stăpânire gândirile, simțemintele și aspirațiunile lor apăsând astfel indirect toate celelalte libertăți. Căci, dacă statului i-a succes a dovedi națiunei, că sub titlul unității naționale are dreptul de a nimici o singură libertate, liber-

tatea instrucțiunii, atunci nimic nu-l mai poate reține de a nimici sub acelaș titlu, *toate celelalte libertăți*.

Este adecă sigur, că statul prin monopolul școlar vatămă *drepturi esențiale*. Pe dreptul deci nu-l poate realiza, decât numai *cu forța*. Dar când odată statul, pe un teren atât de însemnat a părăsit temelia de drept și-și bazează puterea numai pe forță, atunci nici o singură altă libertate nu mai este în siguranță.

De aceea a zis și Dauphin la 1848, în ședința parlamentului francez că: »După ideile noastre și după logica strică a lucrurilor, statul nici nu are și nici nu poate avea *doctrină*, ci numai putere. Ziceți, că cu aceasta putere să se creeze unitatea? Atunci sfășiați-vă constituțiunea, nimiciți-vă cărțile, gazetele și școalele voastre. Nu mai vorbiți nici de libertate, nici de progres, nici de cultură; abziceți de prezentul ce v'ati creat și rentoarceți-vă la trecutul pe care l'ați ruinat și blăstămat. Dacă voi numai forța o aflați de unnicul mijloc veritabil spre restabilirea unității trebuie să emunciați, că tot ce s'a învățat, tot ce s'a tipărit de 50 de ani încoace, nu este decât înșelăciune și minciună și că secul al XIX-lea e o aberațiune politică, o hypocrisie nemărginită«

»In lumea păgână — zice Laurentie — când stăpânirea se întemeia pe forța brută statul putea să-și formeze un drept la educație; dar în *societatea creștinească* statul nu poate fi decât pentru libertate. Dacă intră în conștiință, ca să o cărmuiască sau să înăbușe în ea idea, atunci nu mai e stat, ci tiranie«¹⁾.

»De când sunt pe lume — zice Jules Simon în discursul său parlamentar — neîncetat am apărut libertatea în gândiri. Azi e vorba să știm dacă va exista odată aceasta libertate sau ba? Voi ziceți, că trebuie să vă îngrijii de unratea națională. Eu vă zic însă, că sunteți datori Franciei în privința aceasta cu libertate, cu nimic altceva decât cu libertate«²⁾.

²⁾ Jules Simon. Vorbirea din parlament la 2 Martie 1886.

Unitatea națională în gândire, simțaminte și voințe prin monopolul școlar este deci nu numai nerealizabilă, superfluă, ci chiar dăunătoare pentru stat, ba ea ar vatămă și drepturile cele mai esențiale și astfel statul nu e îndreptățit a o alcătui.

Numai acea unitate națională are statul dreptul a realiza, care consistă în respectarea drepturilor reciproce, în respectarea legilor drepte, în alipirea cătră patria comună etc. Aceasta unitate pe alt teren poate exista cu toată deosebirea de idei, simțaminte, aspirațiuni, limbă și nu numai se poate realiza, dar de cumva nu ar exista, statul e chiar dator a o crea.

Pentru scopul acesta chiar nu este de lipsă, ca statul să fie exclusiv învățătorul și educatorul națiunei cu monopolul său. Din contră se poate realiza cu acele mijloace pe cari, chiar spre scopul acesta, i-le-a pus în mână societatea și unume: prin legislațiune și la caz de lipsă cu forța coercitivă.

O poate realiza mai ales dacă el, statul însuși premerge cu exemplu bun întru respectarea drepturilor societății.

O poate realiza dacă mai nainte de toate el va respecta ordinea morală statorită, pe care se bazează și orânduiala societății politice cu toate drepturile sale, a cărei legi statornice, generale în chaosul de gândiri, simțaminte, aspirațiuni singure ne pot presta acel fundament solid, care stă mai pe sus de popoare, timpuri, guverne și care ține la olaltă societatea și pe care împreună se întâlnește puterea de stat cu societatea de azi, cu cea din viitor și pe care stând se poate asigura baremi în afacerile esențiale și unitatea națională.

O poate realiza prin apărarea puternică a drepturilor ce isvoresc din aceasta ordine morală mai cu seamă prin apărarea dreptului celui mai de căpetenie între aceste drepturi, adecă apărarea dreptului ce-l are sufletul, prin asigurarea libertății religioase de conștiință și de instrucțiune,

O poate realiza și prin aceea, dacă fără a atinge alte drepturi esențiale, statorește o măsură dreaptă pentru condițiunile și cerințele necesare unității politice de mai sus, controlează observarea acelei măsuri și la caz de lipsă chiar și cu forța silește a se observa.

O poate realiza chiar și prin școalele sale ridicate anume spre acest scop, dacă nu știrbește întru nimic libertatea instrucțiunii și dacă în aceste școale asigură libertăți religioase și libertăți de conștiință, va se zică asigură religiueni locului prim, care-i compete.

O poate realiza prin premiarea altor școale, pentru meritele câștigate în interesul acestei unități și prin multe alte mijloace pe cari le arată ocaziunea și interesul.

O poate realiza, în urmă poate chiar și pe terenul gândirii, simțământului și aspirațiunilor, dacă va sprijini cu toată puterea îndreptățită biserica universală catolică întru nisuințele ei, de a aduce toată lumea la aceeaș unitate de credință. Căci dacă există ceva, ce să poată realiza unitatea în gândire, simțaminte și voințe, aceea numai religiuena poate fi, care este din firea să o idee și un simțământ, care se ridică peste toate, domnește și invoalvă în sine totul. Și dacă e vre-o religiuena în stare a crea aceasta unitate religioasă, aceea numai religiuena catolică poate fi, pentru că precum am văzut — ea, cu caracterul seu universal, cu învățăturile sale statornice, corespunzătoare ori cărei epoce și ori cărei împrejurări convingătoare pentru toate geniile tuturor timpurilor, triumfătoare asupra tuturor rătăcirilor și adeverate cu argumente nerăsturnabile, și cu mijloacele sale sigure reformatoare a toată lumea — este singură chemată să unească întreagă omenimea într'un scop și o nisuință comună, precum ea singură, cu profunda sa convingere, ne și propoveduește aceasta.

Dacă statele moderne nu sunt dispuse a face acest lucru, atunci numai o singură unitate națională poate avea îndreptățire pe pământ: unitatea întru respectarea drepturilor și întru libertate.

De aceea a scris, la a. 1879, Littré atunci încă pozitivist — cătră senat: »Archiepiscopul de Paris, frapat de nisuințele noastre divergente a declarat, că el numai doauă mijloace cunoaște pentru delăturarea acestora: sau să se rentoarcă cu toții în sinul bisericii, ce ar produce cea mai desăvârșită unitate, sau dacă aceasta nu se poate fie garantată libertatea comună pentru ori cine. Eu deși în altă direcțiune și în alt spirit am ajuns la aceeași conclusiune și-mi ridic cuvântul pentru libertate«¹⁾ (Va urma)

Crestături.

— **Apostolia presei.** Avem plăcerea de a constata un fapt îmbucurător. Cercurile bisericesti din România își îndreaptă atențiunea spre biserica română apuseană, care — după cum zice dl lorga — »stă mai aproape de noi«. E foarte firesc să fie așa. Din ce credința va fi mai vie și mai purificată de multe forme venerabile, dar neesențiale, apropierea, aceasta va deveni din ce mai sinceră și mai cu folos.

Eată unul din faptele acestea nouă, și îmbucurătoare. »*Cuvântul Adevărului*«, revistă bis. din Rîmnicul Vâlcei, și organ, dacă nu oficios, cel puțin agreat, al episcopiei Rîmnicului, publică în nrul din urmă, 2 articoli, reproduși din foaia italiană: *Eco del Pontificato*. Eată o parte dintr'un articol, pe care desigur toți creștinii și mai ales preoții îl vor ceti cu folos:

»Secretarul operei Sfântului Paul, în darea sa de seamă, spuse uimitoare adevăruri pe care e folositor să le arătăm. Apostolatul, zise el, prin mijlocul presei are o influență nemăsurată. Intr'adevăr, un mare episcop a spus: Dacă Sf. Paul s'ar întoarce iar pe pământ, s'ar face ziarist.

¹⁾ Rönne. Das Staatsrecht der preussischen Monarchie. Leipzig 1882. t. II. pag. 370.

¹⁾ Laurentie. Encyclic. du XIX. Siècl. Education.

¹⁾ Littré. Revue positiviste.

»Apostolatul prin mijlocul presei e cel mai eficace prin autoritatea sa, cel mai puternic prin întinderea acțiunii sale. Ar cere prea mult timp să cercetezi pe cei întemnițați, vițioși, ignoranți, neglijenți, pentru a le aduce lumină. Prin mijlocul ziarului însă tuturor acestora într-o clipă li se aduce adevărul.

»Și nici nu ajunge; vorba de mângăere, de întărire, de învățătură, chiar spusă, iute fuge din minte, pe când ziarul rămâne de față sub ochi și împospătează neincetat buna impresiune produsă.

»Brunetiére spunea: »Eloquența nu mai crează că odinioară mișcări în opiniunea mulțimii. Un orator poate ațâța pasiunile, dar acel care înțreține aprins focul oratoriei e ziaristul«.

»Paul de Cassagnac scria: În timpurile noastre ziarul e marea artilerie a cugetării, singura care are efect de departe, care potoposte în rândurile dușmane, și hotărăște luptele electorale. Cine e stăpân al presei, e și al opiniunii publice. Nu e mult de când un mare Papă spunea respect că presa zilnică e mijlocul puternic pentru a propaga atât binele cât și răul.

»Bătrânul Cremieux repeta într'una: N'avem nevoie de bani. Dacă vom avea presa pentru noi, stăpânim Franța. Bismarck, care știa bine rostul lumii, privea presa ca agentul de care trebuia să se ție mai multă socoteală. Ziarul, dacă e bun, e marele educator al mulțimii. El învață, el dă inimă, el devine amic, mângăetorul, învățătorul, și, când trebuie, chiar și călăuză alegătorilor. Cum s'ar putea duce spre bine sufragiul universal fără presă?

»Baudin, atât de prețuitul prezident general al conferențelor Sfântului Vincențiu de Paul, spunea: »Importanța serioasă a presei nu e îndeajuns pricepută de credincioși. Se cugetă a se construi biserici, a se forma comunități, a înmulți azilurile de orfani, bătrâni, săraci. De sigur acestea sunt opere distinse și de mare nevoie, dar se uită că mai pe sus de toate aceste trebuințe este alta, care, prin forța lucrurilor, ocupă locul principal: aceasta e răspândirea ziaristice catolice. Într'adevăr, dacă presa catolică nu e susținută, încurajată, înălțată la acele înălțimi care-i sunt proprii, bisericile vor fi deșerte, comunitățile alungate, așezămintele de caritate și școalele abătute, dela scopul lor și întoarse contra ideilor creștine pentru care au fost fondate«.

»Sunt acestea adevăruri care sar în ochi, din cauză că bunul simț ajunge a le cunoaște? Ei bine, pentru ce nu le-am avea trăind »în practică«?

Un orfanotrofiu în Blaj.

— 30,000 cor. testate de un cleric. —

În sfârșit, a dat D-zeu ca să se pună și la noi temelie pentru un *asil de orfani*. Din prilejul eșirei la lumină a interesantei cărți: *Roadele milei creștinești* de Câmpianu, editată în Aiud, de proto-popul Dr. E. Dăianu, s'a constatat de mai multe ori cu durere, că noi Români, n'avem încăiri un așezământ anume pentru orfani.

Mulțămită acelei cărți, care a pătruns în mai multe esemplare în Blaj, și mai ales între clerici, azi-mâne se va putea vedea un nou așezământ filantropic cultural, pe lângă cele lalte multe din Blaj, se va vedea și un *orfanotrofiu*.

Fundatorul orfanotrofiului.

Intemeietorul acestui nou așezământ nu mai este între cei vii, dar vie va rămânea în el necontentit pomenirea lui: alui *Filon V. Tat*.

Așa se numea acel suflet nobil, care în pragul veșniciei, impresionat de »*Roadele milei creștinești*« și-a adus aminte de orfani pentru care nu este între noi nici un așezământ de scutire și mângăiere, și a testat întregă averea sa părintească în sumă de vr'o 30,000 cor. pentru înființarea unui orfanotrofiu în Blaj.

Filon V. Tat era și el un orfan de amândoi părinții. Absolvând teologia în Blaj în anii trecuți și cuprins de o crudă boală, el nu s'a putut dedica chemării, pe care o iubea, ci preocupat numai

de sănătatea sa, a murit în zilele trecute, în vârstă de 26 ani, și a fost înmormântat în *Chiheriul-de-sus*, la 27 lunie st. n. a. c.

Pregătit pentru apropiatul sfârșit, el își făcuse și-și scrisese cu mâna proprie testamentul seu la 29 Maiu 1906, în Blaj, unde a fost petrecut mai mult timp pregătindu-se pentru creștinescul sfârșit.

Ce spirit, ales de bun, a locuit în fragedul trup al lui *Filon Tat* se va vedea din începutul testamentului seu, cu care și-a făcut nume și pomenire neperitoare:

Testamentul.

Eată cum începe a-și arăta voința sa cea din urmă:

»Eu subscrisul *Filon V. Tat*, cleric absolut fiind că pățimesc de un morb greu trupesc, de care stie bunul D-zeu mă voi mai cura ori nu, având mintea trează și deplin sănătoasă, m'am hotărît să-mi fac testamentul privitor la averea ce am, dispunând următoarele:

Sint fiu de preot și orfan de tată și de mamă. Știu și cunosc soartea orfanilor, care e amară chiar și atunci când au din ce trăi, cum mulțămită lui D-zeu și bunilor mei părinți re-pausați, *Teodor Tat* și *Netti Socan*, am avut și eu, și amară este, când orfanul are îngrijitori conștiențioși de cari avut'am și eu; dar cu mult mai amară și de tot tristă e soartea acelor orfani, cari nu moștenesc nimic, ori foarte puțin, după iubirii lor părinți. Din inimă compățimesc pe toți orfanii. Și în dragostea și mila ce o am față de ei aș dori să ajut, să mângăiu, să cresc pentru societate pe fiecare orfan, fără deosebire de neam și fără deosebire de rangul și poziția socială, ce au avut'o părinții, dar aceasta nu se poate, pentru ce în iubirea ferbinte ce o am față de D-zeu și la lumina credinții îmi întorc privirea spre acei orfani, cari sunt mai vrednici de compățimire, anume spre *orfanii de preoți gr-cat. din Archiedecesa de Alba-Iulia și Făgăraș*. — Acestor orfani de preoți români greco-catolici hotăresc și dispun, ca să le servească spre ajutorare și mângăiere puțina mea avere, căci e pătrunzător de inimă să vezi orfani de preoți, fără adăpost și fără ajutor, nu din vina părinților, căci preoții nostri gr-cat. sunt muncitori și harnici precum și cruțători, dar fiindu-le beneficiile misere, în cele mai multe cazuri, n'au unde munci și din ce cruța, și astfel nici n'au ce lăsa după ei la moarte«.

— Incolo dispune, ca averea sa, o moșie de 40 jughere în Sângerul-Câmpiei, la »*Receas*«, să nu să vîndă nici odată, »fiind că cea mai sigură și mai proventuoasă avere e pământul« ci să se dea »în parte«, cu preferință sătenilor din Sânger, cari au foarte »puțin pământ« prin ce dorește »să fie ajutați și conștenții mei«.

Dispune, că Preaveneratul capitolu, sub a cărui îngrijire pune orfanotrofiul, dacă află un loc potrivit pentru orfanotrofiu să-l cumpere fie și pe datorie intabulată pe moșia din Sânger, și numai după plățirea acelei datorii, să se înceapă înființarea institutului, în care pe lângă orfani de preoți pot fi primiți, și orfani de mireni, dacă au fost înrușiți cu fundatorul.

Testamentul corect redactat a fost scris în prezența domnilor Dr. *Isidor Marcu* și Ștefan *Roșian*, superiori seminariai, ca martori.

Ce e de făcut?

Fapta frumoasă vorbește de sine. Toată lumea românească și mai ales preoțimea noastră va primi cu mulțumire bunăvestirea acestui fapt. Vorba e înse, că n'avem a face decât cu un *început* foarte modest. Temeiul este pus, dar clădirea este a se înălța de aci în colo, pentruca să poată cuprinde pe toți cei ce au lipsă de grije și ajutor părintesc în lipsa părinților. Nu ne îndoim, că se vor mai afla inimi generoase, cari își vor aduce aminte de noul așezământ început, și vor contribui din avutul lor la întărirea fondului pentru orfanotrofiu.

Pentru ca așa să se întâmple, trebuie să facem o propagandă vie și sănătoasă acestei idei umanitare: îngrijirea orfanilor.

Trebuie să mișcăm inimile în aceasta direcție în tot chipul, cu cuvântul și în scris, în public și în cercuri private.

Deocamdată nu cunoșteam un mijloc mai prielnic de cât lățirea acelei *cărți*, care după informațiuni autentice a determinat și pe bunul *Filon Tat* la facerea testamentului seu cu acest scop: lățirea *Roadelor milei creștinești*.

Dacă va fi cetită ea va mai rescoldi multe inimi din amorțeală și va determina încă multe voințe, bune altfel, dar nehotărîte.

Cartea aceasta s'a tipărit în 1000 es. și abia s'au vîndut 100, cu toate că prețul de 3 cor. plus 30 fil. porto în raport cu mărimea și frumseța cărții, e minimal. Să lățim aceasta carte și cu fiecare exemplar, adaugem ceva la fondul orfanotrofiului. Editorul cărții se obligă a depune 1000 cor. la fondul orfanotrofiului în ziua când se va vinde cel din urmă exemplar.

Grecii și Români.

Raporturile României cu Grecia s'au întreprins și alături de sărbările iubile de Bucu-rești, neamul românesc trebuie să privească zilnic la actele de barbarie, ce le săvârșesc Grecii ortodoxi față cu frații de aceeași lege, dar nu de aceeași limbă cu ei. Zi de zi vin știri despre noue omoruri de Macedo-români. Nici odată n'a fost mai aproape bucuria de durere, pompa iubilară de pompa funebră, viața veselă de moartea jalnică și revoltătoare.

În lumina acestui iubileu se văd cu adevărat sentimentele seculare, tradiționale, avitice ale Grecilor față cu Români. Imperiul roman ei l'au subminat; moravurile lor stricate l'au dospit spre cădere. Biserica creștină din Răsărit ei au nenorocit-o, curând după epoca de aur a ei. Desbinarea fatală a lui *Foție*, *Cerulariu*, cei vanitoși ei au săvârșit-o, și asupra vițioaselor lor porniri de ambiție deșartă, personală ei, Grecii pe cari i-au reprezentat disidenții, au aruncat haina sfântă a religiei, ca să ascundă ura de veacuri contra Romei și a spiritului roman. Pe noi, Români, tot ei ne-au nenorocit, după ce fatalul destin ne-a adus prin legătura cu Bulgarii în sfera lor de putere bisericească. Ei ne-au scos limba din biserică, și ne-au corupt moravurile sub *Fanarioti*, sărăcind întreagă țara prin de-turnarea averilor mănăstirești. Tot ce au făcut, încet și în mare, cu neamul românesc, în curs de veacuri, o fac acum, în anul iubilar, cu bieții frați din Macedonia, pe care furia lor barbară, mai păgână decât a musulmanilor, îi găsește aproape lipsiți de ori ce scut.

Nici nu ne-ar veni să credem, că ar fi peste tot cu puțință, cele ce se întâmplă, dacă nu le-am găsi înregistrate — cu toială nepăsare altfel — în ziarele din București.

Cine le-ar putea lua toate la răvaș? Dăm pe apucate, o singură notiță, dintr'un număr mai nou, al *Universului*. Eată ce scrie acest mare ziar cu litere mărunte:

»Ministerul de externe a fost înștiințat telegrafic despre următoarele nouă crime săvârșite de antartii greci:

George Nazarie, — bătrân notabil român din *Magarov*, socrul directorului școalei române din localitate, a fost ucis de un agent grec.

Acum trei zile, la *Vlaho-Clisura*, a fost ucis aromânul loga, tatăl dragomanului nostru dela *Constantinopol*.

În sfârșit, la *Huma* (districtul *Gevgeli*) vr'o 15 români au fost asisanați de o bandă grecească.

Printre victime se găsește trei efori din comuna *Huma*, precum și *mai mulți copii*.

Sunt bănueli, că numărul celor uciși e cu mult mai mare.

Azi dăm o primă listă primită, arătând numele nenorociților uciși.

Vani Smilcu, în vârstă de 40 ani; *Tașcu Ion*, 19 ani; *Mitrea Mina* și *Stoian Anastase*, în vârstă de câte 13 ani, *Ion Mitrea*, 12 ani; *Coli Vani* și *Traian Petca*, în vârstă de câte 10 ani«.

— În fața acestei nesuferite stări de lucruri, ce fac oare Români liberi? Ce fac, pe lângă iubileu, pentru oprirea esterminării acelei părți din neamul nostru de pe pământul Turcului, care nu are altă vină, decât că mai ține, ca tot neamul românesc, la limba sa, și reclamă în numele dreptului sfințit de însuși D-zeu, întrebuintarea ei în biserică? Ce face preoțimea, archiereimea întreagă, a României creștine, ortodoxe, când văd că frații lor sunt prigoniți, mai rău decât sub Turci, de către »credincioșii« *marei* biserici? Nu vedem nici un semn de adevărată solidaritate, de frăția sângelui și a credinței. Nici măcar revolta sfântă ce

ne cuprinde pe noi, cei neputincioși și îndepărtați frați, nu o vedem împărtășită. Eată ce ne rănește și pe noi până în inimă. Analogia situației fraților din Macedonia ar putea să iee și altă înfățișare vre-odată. Și când ne gândim — ni-se întunecă orizontul, de năcaz și de rușine.

*

Cetim în același ziar mare dela București: Paris, 26. — Ziarul Temps află, că guvernul grecesc a trimis guvernului român, prin mijlocirea unei Puteri amice, propuneri împăciuitoare în privința Macedoniei și că aceste propuneri au găsit o bună primire la București.

RĚVAȘUL CLUJULUI

— **Petreckeri în »Fellegvár«.** În cursul verii oficerii din Cluj vor aranja câteva petreckeri în »Fellegvár« în casa de tir și în pavilionul de dans. Numitele petreckeri vor fi următoarele:

- 1) Tragerea la țintă cu pușca și cu revolverul.
- 2) Concert din partea ambelor muzici militare.
- 3) Dans.

Petreckerile se vor ținea în 4, 14, și 25 Aug. st. n. Inceputul la 5 $\frac{1}{2}$ oare p. m.

Ca semn că se vor ținea petreckerile va fi o flamură roșie arborată pe pavilionul din partea sudică a castelului.

De culină s'a îngrijit comitetul aranjator.

Oaspeții civili cu stimatele lor familii sunt bine văzuți și sunt rugați a participa. Oficerii din garnizoană sunt provocați a se îngriji, adecă a invita, pe cunoscuții lor.

— **Direcțiunea »Economului«** a ținut Marți, 10 Iulie n. ședința sa plenară sub prezidiul d-lui Dr. Isidor Marcu, rectorul seminarului teologic din Blaj. Au fost de față toți membrii direcțiunei, afară de d-l Dr. Alesandru Vajda-Voevod, deputat dietal. S'au pertractat toate obiectele dela ordinea zilei, luându-se toate hotărârile cu unanimitate. Relevăm din acestea unele. Direcțiunea s'a întregit, alegând în locul d-lui Vas. Almășanu, care s'a retras, fiindcă lipsește foarte mult din Cluj, pe d-l *Ioan Nestor*, jude de tablă în pens. În urmă direcțiunea s'a constituit de nou, alegând președinte pe d-l *Dr. Isidor Marcu*, iar vicepreședinte pe d-l *Ioan Nestor de Desmir*.

De avocat al băncii, în locul d-lui Dr. Francu, actualul director executiv, a fost ales d-l *Dr. Victor Poruțiu*, avocat în Cluj. Asemenea a fost ales și un funcționar nou în persoana d-lui *Emil Rusu*. S'au luat apoi mai multe măsuri organice, și s'a încheiat un raport economic, cu reu. Raiffeisen, de nou înființată în Feneșul-săsesc, sub numirea: *Dreptatea*. Se știe, că direcțiunea lucră pentru înființarea acestui fel de reun. și a mai înființat una în Gilău.

DE PESTE SĚPTĚMĀNA

Pentru noua biserică din Cluj.

Am amintit în nrul trecut de întâlnirea interesantă a foștilor colegi de școală, cari înainte de 30 ani au făcut maturitatea la gimnaziul de aici al piariștilor. Intre cei adunați au fost 12 Români și 3 Unguri. După ce și-au petrecut împreună o zi, a doua zi dimineața s'au întrunit în biserica noastră parochială la o sfântă liturgie de mulțumită, celebrată de trei dintre preoții iubilari.

La sfârșitul sfinteii liturgii *On. Samoil Poruțiu*, preotul nostru din Cianul-deșert, a rostit o cuvântare plină de sentimente nobile, amintindu-și momentele însemnate ale vieții sale petrecute în această modestă biserică: prima mărturisire și cuminecare. Apețind nisuița mai nouă de a edifică o nouă biserică, laudă gândul măreț și ofere din partea sa 40 cor. Protopopol Dr. Dăianu mulțamește în cuvinte alese pentru aceasta atențiune și îi roagă pe frați ca la timpul său să nu pregete a colecta fiecare între parohienii sei pentru noua biserică din Cluj, care trebuie să fie sursă cinstea întregii metropolii române unite cu Roma.

Indată s'a făcut o mică colectă, despre care dăm aci cu mulțumită seamă:

- Nr. 329. Samoil Poruțiu, preot Cianu-deș. 40 cor.
 330. Vas. Toșia, subdir. de finanțe, Turda, 20 cor.
 331. Eranosz Ferencz, of. la dir. fin. Bistrița, 10 cor.
 332. Gercze Péter, profes. Budapesta, 5 cor.
 333. Ioan Haragos revis. fin. Turda, 4 cor.
 Afară de aceste daruri ale colegilor de școală, au mai dat:

334. George Balog, birjar, Eszterhâzi u. 7, Cluj, 5 cor.
 335. Ioan Rus, Cluj, 3 cor.
 336. George Hui, servitor, 5 cor.
 337. Ioan Olosutean, Cluj, 4 cor. —
 338. Nechita Ciupleș și soția din Feleac, 2 cor.
 339. Gafia Pop, Cluj, 1 cor.
 340. Vasile Mesaroș curator, 2 cor.
 341. Ioan Hui din Borșa, 4 cor.

La olaltă 105 cor.

D-zeu să le resplătească tuturor!

— **Nou doctor în teologie.** D-l Ioan Bălan, preot gr.-cat. din archidieceza noastră, a depus la universitatea din Viena în 3 I. c. ultimul rigoros. Înaintându-și teza inaugurală care tractează despre *dipticele bisericești* (tablele pe cari se scriau vîi și morții, ce erau de pomenit la liturgie), a fost promovat în 11 I. c. de doctor în sfânta teologie. Gratulăm confratelui nostru.

— D-l **Dr. Ioan Oltean**, avocat ne trimite următoru! avis: Ludoșul-de-Murăș, în Iulie 1906. Am onoare a Vă aviza, că mi-am deschis cancelarie advocațială în Ludoșul-de-Murăș (Maros-Ludas). Cu toată stima Dr. Ioan Oltean, avocat.

— Ne bucurăm, că acest centru cu viitor al Câmpiei a câștigat în persoana dlui Dr. Oltean, — care e și teol. abs. — încă un bărbat vrednic, și avocat bun. Sperăm, că prezența sa în Ludoș se va resimți spre binele moral și cultural al poporului nostru.

— **Examenul de maturitate la gimnaziul din Beiuș** s'a terminat în 23 Iulie, cu următorul rezultat: Cu eminență 2: A. Bolcaș și R. Voina; cu bine 8: A. Ardelean, S. Andru, A. Balea, I. Ionescu, V. Petru, A. Mihali, D. Pop; maturi 20 de inși, la verbal au căzut 8 din câte un studiu și unul din mai multe.

— **D-l George Repede**, fiul preotului George Repede din Homorod, a depus în 2 Iulie n. a. c., cu succes bun examenul de jude reg. în Budapesta.

— **O petrecere de vară** se va da Duminică în 15 Iulie n. în localul școlii din Agârbiciu cu ocaziunea adunării generale a despărțămîntului XXIII. Turda al »Asociațiunii«. Venitul curat e destinat bibliotecii populare ce se va înființa în Agârbiciu.

— **Tinerimea română academică** din Chior și comitatul Sătmâr invită la petrecerea cu dans ce o va aranja sub patronajul M. On. Domn Dr. Vasile Lucaciu în C. Mănăștur (Kápolnok Monostor) în 15 Iulie n. 1906. Prețul de intrare de persoană 2 cor. Venitul curat este destinat în favorul școlii române din Rușor. Nota: În 16 Iulie escursiune la scările din Stoiceni.

— **Hymen.** Veturia Petran și Dr. Iulian Pop — căsătoriți. Bistrița, 2 Iulie 1906.

— **Marioara Zisu** și Dr. Dionisie Stoica — logodiți. București, 23 Iulie 1906.

— **Despărțămîntul Sătmâr-Ugocea** al Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român își ține adunarea generală în comuna Borlești la 12 August n. a. c.

— **Masa studenților Români** din Brașov, după cum se vede din raportul d-lui dir. Virgil Onițiu, merge bine. A încasat 28,705 cor. 54 fil. într'un singur an peste 6000 cor, acesta-i fondul general; mai are înse fonduri speciale de vro 10,000 cor. Speșele în anul trecut au fost aproape 5000 cor. Numărul elevilor ajutoși a fost de 37, între cari și 2 gr.-cat. Ori ce oferte sau cereri de informații sunt a se adresa d-lui V. Onițiu, dir. gimnaziului.

— **Reprezențațiile lui Buffalo Bill.** Numai vre-o câteva zile ne desparte de începerea reprezentațiilor trupei faimoase Buffalo Bill. În oraș și în provincia este interesare mare și e de prevăzut, că un public imens va grăbi să vadă reprezentațiile fără păreche. Cu ce mijloace multe și cu cât personal lucrează această neîntrecută trupă, se poate judeca și din faptul, că trei trenuri întregi, compuse din 50 vagoane trebuie pentru transportarea materialului și a persoanelor. — E de observat, că nu vom vedea un circ, ci așa zicând reprezentațiuni instructive, unde rasse din lumea întregă vor defila pe dinaintea noastră, arătând fiecare rassă ceea-ce este eroic, extraordinar în viața sa. Reprezențațiile de zi sunt întocmai ca cele de seară, și se țin pe ori ce vreme, căci publicul va fi adăpostit sub corturi, iar cât despre personal, ori ce timp nefavorabil, nu-l împiedecă întru nimic.

— **Internatul »Pavelean«** de băieți gr.-cat. din Beiuș. Părinții, cari ar dori ca pruncii lor pentru anul școlar 1906/7 să fie așezați în internatul »Pavelean« de lângă gimnaziul din Beiuș, sunt avizați, ca cel mult până la 20 August a. c. să-și trimită suplicele la rectoratul aceluia internat. Taxa de întreținere la an e: 240 cor.; pentru uniformă: 60 cor. și pentru instrucție: 10 cor. pe an. Laolaltă 310 cor. Plătirea are să se întâmple cu toată punctuahtatea în două rate semestrale anticipative. Rectoratul internatului »Pavelean«.

— **»Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român«,** trimite următorul circular: Având în vedere, că concesiunea acordată Asociațiunii noastre de dl Ministru r. u. de interne cu ordinațiunea Nr. 22.280 III. c. din 2 Iunie 1905 în scopul de a colectă contribuiri pentru fondul Muzeului istoric și etnografic din Sibiu, a expirat la 2 Iunie a. c. și că Comitetul central în senzul ordinațiunii amintite, este dator a da seamă organelor statului despre rezultatul colectei. — ne luăm voia a ne adresa către toți aceia, cari au primit liste de subscripțiune, și până astăzi nu ni-le-au inapoiat, să binevoiască a retrimite coatele de subscripțiune împreună cu sumele ce eventual le-au colectat la adresa »Asociațiunii« (Sibiu str. Morii 6) cel mult până la 15 Iulie st. n. 1906.

Spre a evita eventuale conflicte cu organele statului, accentuăm că de aici înainte, fiind termenul concesiunii expirat, circularea listelor trebuie sistată, deoarece-ce în caz contrar colectanții s'ar expune unei pedepse polițiale.

Se înțelege însă, că și după sistarea colectei »Asociațiunea« este în drept a primi orice donațiune benevolă în bani sau obiecte pentru Muzeu. Asemenea donațiuni sunt a se trimite direct la Biroul central al »Asociațiunii« în Sibiu. Sibiu, 2 Iulie 1906. Presidiul »Asociațiunii»: Șuluțiu.

— **Preoți prigoniți pentru iubirea de neam.**

Cu ocaziunea alegerilor dietale, partidul național slovac a pornit o acțiune întinsă prin comitatele locuite de slovaci. — La aceasta luptă politică s'au fost inrolat și mai mulți preoți catolici slovaci, cari săturându-se de isprăvile politice ale partidului popular, care și-a părăsit programul său creștinesc, și s'a făcut mai sovornist ca toate, au lucrat în favorul candidaților lor naționaliști. Dintre acești preoți slovaci, unii au fost suspendați din oficiu. Iar acum se mai vestește, că a mai fost suspendat dela oficiul său și preotul din Rozsahegy cu numele Hlinka, pe motiv, că la alegerile dietale ar fi făcut »agitație«. Din incidentul acestei suspendări, un alt preot și fost candidat de deputat naționalist cu numele *Dr. Strobar*, a adresat pentru aceasta episcopului său o scrisoare foarte aspră, în care face episcopului înfruntări grele pentru nesocotita lui faptă, că a suspendat din oficiu pe un preot moral, numai pentru că și-a manifestat iubirea sa față de al său neam. Preotului nedreptățit i-se trimet din toate părțile scrisori și telegrame de încurajare. Cu adeverată sminteală și indignare înregistrăm aceste fapte nesocotite, contrare spiritului evagelic, care desigur vor ajunge și la Roma.

— **»Școala pentru economia și industria de casă«** din Sibiu își va începe cursurile pentru anul școlar 1906/7, în 15 Septemvrie n. Instrucțiunea secțiunii economice, care stă sub conducerea d-șoarei Veturia Papp, va cuprinde: a) învățământ practic: pregătirea bucatelor și a pâinei; conservarea legumelor și a poamelor; curățirea și ținerea în ordine a locuinței; grădinăritul; spălatul, călcatul și îngrijirea rufelor; confecționarea rufelor; b) învățământ teoretic: economia de casă, chemia bucătăriei, contabilitatea; igiena, îngrijirea bolnavilor; literatura română.

Elevele, ai căror părinți sau îngrijitori nu sunt în Sibiu, au să locuească în edificiul școlii, Strada Baier Nr. 1 (edificiul »Albinei«).

Se vor primi numai eleve, cari au implinit 15 ani și au terminat cel puțin școala elementară.

Instrucțiunea va fi exclusiv în limba română. Se va conversa însă și în alte limbi, îndeosebi în limba maghiară și germană, dar numai în pauză și la masă.

Taxele prescrie: 1. Fiecare elevă internă va avea să solvească o taxă lunară de K 50,—, din care se vor achita speșele efective ale școlii, cu excepțiunea remunerațiunii instructorilor, pe care o achită reuniunea din al său. 2. Fiecare elevă externă va avea să solvească o taxă lunară de K 40,—, pentru care va primi și ameaza și ojina.

Taxele sunt a se solvi tot pentru trei luni anticipativ.

II. Instrucțiunea secțiunii industriale, care stă sub conducerea d-șoarei Alexandrina Tieranu, va cuprinde: cusut, croit, impletit cu mașina, tors și țesut.

Elevele pot fi interne și externe. Cele interne vor avea să solvească pentru întreținere o taxă lunară de K 50,— și didactru lunar de K 10,—; cele externe vor solvi didactru lunar de K 10,—.

În caz, că o elevă înscrisă deja întrerupe cursul fără motive acceptabile, e datoare a despăgubi reuniunea pentru fiecare lună cu câte K 10,—.

Elevele interne au să aducă cu sine: saltea, plapomă, 2 perini, 2 schimburi pentru pat, $\frac{1}{2}$ duzină din rufele necesare, piepten, perie pentru cap, perie pentru dinți, hainele necesare.

Cursul se începe în mod regulat la 15 Septemvrie n. și se termină la 15 Iulie n.

Pentru amândouă cursurile informațiuni se pot primi dela conducătoarea școlii, d-șoara Veturia Papp, Sibiu, Str. Baier Nr 1.

— **Invățământul în România**, după 40 ani, este titlul unei lucrări comparative a dlui profesor Hurmuzescu. Eată rezultatul: La 1866 erau școli primare la sate 1988 cu 61.977 elevi, la orașe 165 cu 23.260 elevi; 1988 învățători și 516 instituitori. După 40 ani sunt acum școli primare 3832 cu 401.016 elevi la sate și 390 școli la orașe cu 4735 învățători și 1328 instituitori. Spesele ce țara le făcea pentru școli la 1866 erau de 1.788.186 lei, ear acum sunt de 11.250.000 lei. La 1866 se venia 40 elevi pe o școală și 34 pe un învățător. Acum se vin 94 pe o școală și 65 pe un învățător.

MAI NOU

Un sămn bun.

De când a ajuns coaliția la guvern un singur semn bun am văzut în dezvoltarea vieții publice: vorbirea ce a ținut baronul Bărkoczy, șef de secție, în adunarea profesorilor, ținută în săptămânile trecute.

»E de mare preț și educarea corpului, — spunea baronul Bărkoczy, — pentru că știm, că corpul întreg și sănătos e mai accesibil pentru dezvoltarea facultăților intelectuale... Dar cu mult mai însemnată și mai grea e formarea de caractere și îndreptarea voinței! Și aceasta nu se poate ajunge altcum, decât dacă întreaga societate și întreaga instrucțiune publică vine pusă pe baze religioase-morale. Când fac pomenire de baze religioase-morale, nu înțeleg alta decât curentul și bine interpretatul creștinism. În acesta a depus marele Măestru toate învățăturile, legile și instituțiile, cari ridică națiunile și indivizii peste puterile lor la un nivel atât de înalt, încât filozofii din vechime nici nu puteau să-l vizeze, și cari sunt singure chemate să deie patrioți desinteresați și însuflețiți, cetățeni buni și muncitori, iar pe seama fiecărei ocupațiuni și poziții oameni, cari cel puțin să nizuiască a atinge desăvârșirea ideală...«

Declararea deschisă pentru principiile creștinismului de mult nu s'a mai făcut așa limpede în Ungaria din partea unui mirean. A și trăsărit toată ceata jidovească și francmasonică. Un deputat de origine necreștină, Halász, a și interpelat pe contele Apponyi în aceasta chestiune. El a răspuns, că baronul Bărkoczy a vorbit în numele propriu, dar să nu uităm, că pe creștinism să întemeiază toată civilizația Europei, chiar și în Ungaria. —

Adresa naționalităților.

La mesagiul de tron au prezentat și reprezentanții naționalităților nemaghiare, în număr de 25 deputați, un proiect de adresă, care a fost înaintat dietei, în 3 Iulie n. prin d-l Mihail Polit. șeful Sârbilor.

Adresa face o reprivere asupra crizei. Constată ca rezultat binefăcător prăbușirea sistemului de guvernare de până aci. Declară, că nici parlamentul actual nu e adevărată espresiune a voinții țării. Accentuează caracterul poliglot al Ungariei și designează ca politică bună aceea care va împăca cerințele integrității de stat cu condițiunile de viață națională a tuturor popoarelor.

Espune dorințele acestor popoare, dintre cari relevăm cu satisfacție un punct:

»Așteptăm de la Guvernul Maestății Voastre să prezinte proiectele prin cari se asigură autonomia separată și independentă, atât a bisericii romano-catolice, cât și cea a bisericii (române!) greco-catolice precum și proiectul privitor la întregirea plății preoțimii dela sate.«

Desbaterea a ținut până în 11 Iulie, vorbind din partea Românilor mai mulți oratori, între cari D-nii Goldiș, Brădicăan, Vajda, Maniu, etc.

Ordinațiuni nelegiuite.

Dl Dr. Iuliu Maniu a interpelat în ședința de la 11 Iulie pe d-l ministru de culte contele Apponyi, asupra ordinațiunilor nelegale ale fostului ministru Lukács. Contele Apponyi a declarat, că nu cunoaște acele ordinațiuni, nime nu 'sa plâns contra lor, dar le va cer-

ceta și dacă-s contrare legii le va scoate din vigoare.

Ordinațiunile din vorbă aveau nr. 70.000 și 70.001 și erau mai rele decât proiectul de lege Berzeviczy. Scoaterea lor din uz va face o bună impresiune pretutindena.

Procese cu droaia.

S'a făcut interpelație cătră min. de justiție Polonyi, în cauza procurorilor de noapte, cari ca și sub guvernul darabanților, operează și confiscă jurnalele, cari i-se par neplăcute. Despre aceea înse n'a interpelat nime, că ce vrea să zică guvernul cu droaia de procese de presă ce s'au pornit contra foilor românești.

După cum auzim se porniiră procese contra »Unirei« din Blaj (pentru 4 articoli); contra »Orizontului« din Cluj și a »Libertății« din Orăștie. — Eată »noua eră!«

CĂRȚI NOUE ȘI REVISTE

Ecouri literare. Dl Iorga scrie în *Sămănătorul*:

»A eșit și a treia parte din noua ediție cu litere latine, a *Predicilor* lui Petru Maior. O cetește cineva în România? Și de cât folos n'ar fi tuturora, cetitorului obișnuit, pentru frumseța limbii, iar preotului, pentru pregătirea predicilor sale.

— O bună poveste cu tâlc și învățătură, într'un graiu de tot frumos e cea pe care o dă dl *Ioan Isaac*, sub titlul: *Povești din satul nostru: »Dinu Maicii«* ca al 4-lea număr din acele *Cărți ale săteanului român* — broșurele de câte 10 bani bucata, pe care le dă (nu despărțământul »Asociațiunei« cum zice dl Iorga, ci *Răvașul* din Cluj. Nu trebuie a se confunda cele două publicațiuni din Cluj deși urmăresc același scop, nu în același teren.)

— **Convorbiri literare.** Nr. 6—8 (Iunie — Aug. 1906) ca partea II. a numărului iubilar, e un volum mare, plin de studii serioase și interesante. Relevăm: *D. Onciul*: Alegerea regelui Carol I. al României. — *Alex. Lăpădatu*: Damaschin Episcopul și Dascălul; — un studiu foarte conștientios, ca toate lucrările tinerului scrutaător, asupra traducerilor românești a cărților noastre liturgice, datorite acestui Damaschin. (Studiul a apărut și în broșură separată și se recomandă tuturor, cari se interesează de literatura noastră bisericească.)

N. Dobrescu, alt scrutaător harnic al istoriei noastre bisericești, publică un document interesant, care pune într'o lumină și mai favorabilă pe Metropolitul nostru *Atanasie*, întemeietorul *unirei*. E un memoriu, pe care *Atanasie*, »Archiepiscopus Valachorum« cu tot clerul său, dinpreună cu teologul său, iesuitul *Francisc Szunyogh*, l'a adresat camerei aulice din Viena, cerând o anumită casă erarială, scoasă din us, pentru a deschide în ea o școală »latino-română«, menită să întărească și să susțină în »vera et sincera ortodoxa unione« aceasta națiune. În tot locul *Atanasie* folosește termenul *națiune* »nationis nostrae numerus plus quam dimidiām Transsylvaniae partem«.

Răspunsul ce s'a dat cererii a fost favorabil. S'a hotărât a se da casa cerută »dem Herrn Erzbischoff Atanasii und sämtlicher neu unirter wallachisch-griechischer Nation«. Oare înființatu-s'a de fapt, școala proiectată, ori ba, nu se știe.

Rămâne însă fapt, cea ce zice și d. Dobrescu, că »Atanasie odată cu păstrarea și întărirea unirei se gândia și la ridicarea culturală a Românilor, cerând în acest scop școală«.

Încă multe asemenea studii umplu cele 300 pag. ale »Convorbirilor« iubilare.

— **Problema religioasă în timpul de azi** de Dr. Nicolae Bălan. Retipărire din anuarul XXII al Seminarului »Andreian« din Sibiu. 1906. Form. 8° mare 52 pag. Prețul nu e indicat.

E o broșură escelentă. Tratează chestiunea religioasă — mai precis raportul dintre știință și credință, poate și ca un ecou la broșura d-lui Al. de Mocsonyi: *Credința și știința*. Broșura e vrednică să o cetească fiecare intelectual fiind o temă de interes pentru toți. Autorul e un tiner profesor de la seminarul din Sibiu. Până acum nu a prea scris; acum însă deodată s'a ridicat pe orizont cu mai multe lucrări foarte serioase, cu minte și cu multă frumseță sobră tratate. »Discursul« de încheiere la sfârșitul anului școlastic; »Curentele anticreștine« și »problema religioasă« ne arată, că în Dr. Bălan seminarul din

Sibiu a câștigat o forță deosebită, care se isdtinge, față de antecesorii sei mai vechi, cu deosebire prin cumpăt, esactitate și mai ales prin credință. E o adevărată plăcere să cetești scriesele tinerului profesor; și sperăm, după talentul ce-l dovedeste, că vom mai avea prilejul a releva modul seu superior de a vedea și a trata chestiunile grele, dar frumoase, ce-l preocupă. **D. D.**

Poșta redacțiunii.

»San«. »Ziua mântuirii« ar fi ce ar fi pentru umplutură de ocazie, într'un număr de crăciun, altfel nu prea face. Vom păstra-o!

Sămănătorul. Din Maiu lipsește a ne mai veni prețioasa DV. revistă.

Cojocna. Vă mulțămim pentru copia testamentului Oltean, dar nu prezintă ceva interes a se publica acum. Mai ales că ne-a venit un testament nou, deși nu așa mare ca sumă, important ca scop și idee. — Il păstrăm pentru vre-o ocazie.

Numărul acesta duplu fiind, Răvașul proxim va apărea numai în 28 Iulie n. În numărul acela vom da portretul mamei lui G. Barițiu.

— **Reprezentările din Wild-Westul** (America-apuseană) a lui Buffalo Bill, cari se vor ținea în Cluj la 18 și 19-lea Iulie n. ne dau numai o iconă fidelă despre viața în toate felurile ei a coloniștilor de acolo, a femeilor și copiilor acestora. Se petrece înaintea ochilor nostri un roman istoric, care nici măcar peana celui mai eminent scriitor nu ar fi în stare să o descrie, fără dacă însuși Buffalo Bill — neînfrântul învingător al Indienilor din Statele-Unite americane — nu s'ar pune să-l descrie. Față în față îl vedem aici pe Buffalo Bill, tipul adevărat al coloniștilor. Avem să-i admirăm vitejia-i nețermurită, îndrăzneala-i, sângele-i rece, răbdarea-i statornicia-i și dexteritatea-i în toate punctele de producțiune, cari altcum le-a dovedit el deja în luptele atât de sângeroase purtate contra Indienilor din Statele-Unite, din cari a eșit în totdeauna ca biruitor. Ni-se ofere mai departe să vedem cele mai diferite rase de popoare astfel: cowboy-i din America-de-Nord; vaquero din Mexico, Arabi din deșerturile de nisip ale Africei și în sfârșit pe toți *Rough Riderii*, adecă pe călăreții cei mai renumiți din toată lumea.

Fiecare imitație și retipărire va fi pedepsită.

Veritabil e numai Balsamul lui Thierry

provăzut cu semnul »călugărițelor«.

Scutit prin lege.

E un mijoc peste tot cunoscut și neîntrecut în cazuri de perturbații de sgărciuri de stomac, de colică, de catarrhuri dureri de piept, la influența etc. Prețul: 12 sticle mici sau 6 duple sau o sticlă mare specială cu astupus patent — 5 cor. franco. ALIFIA CENTIFOLIA E UN NON PLUS ULTRA la toate ranele, la inflamații, lovituri abscesse, buboae de ori ce fel. Prețul: 2 tighii coroane 3'60 sau pe lângă trimiterea banilor înainte, sau cu ramburs.

Apoteca lui A. Thierry la Rohits-Sauerbrunn. Broșuri se trimit fiecăruia gratuit. Depot în Budapesta la apot. A. Török; la Leo I., Egger; la L. Vértes, Lugos.

(1—25)

Tipografia

»CARMEN«

PETRU P. BARIȚIU
CLUJ

Ferencz József-út 58 sz.

Primește tot felul de lucrări, ce cad în bransa acestei măestrii, ese cutându-le cât se poate de cu gust, în stilul cel mai modern și cu prețuri mod erate.

Comande se primesc și la Lib răria D-lui **Erich Fabritius** din Cluj (Piața Regelui Matia nr. 32.)

Ca prima tipografie românească în acest comitat, se roagă de binevoitorul sprijin al celorlalte institute românești, precum și al privaților.

La Administrația »Răvașului«

(Cluj, Jókai-utca 6.)

se află de vânzare următoarele cărți:

Biblioteca Despărțământului
Cluj.

Nr. 1. »Ce să facem?« Plan de lucrare întocmit pentru »Despărțământul Cluj« prin Dr. Amos Frâncu. Prețul 30 fil.

Nr. 2. »Ursu Broina«, povestire, de Dr. Elie Dăianu. Prețul 30 fil.

Institutul indigen de asigurare

Fondat la 1868 „Transsylvania” Fondat 1868

se recomandă pentru încheierea de Asigurări de foc și asupra vieții, de rente, zestre, pe cheltuielile înmormântării etc. în toate combinațiile și cu tarifele cele mai ieftine.

Valori asigurate: Despăgubiri prestate:
105 milioane cor. 7 milioane coroane.

Sfaturi în toate afacerile de asigurare se dau fără nici o cheltuială.

Acușatori buni se caută în condițiuni favorabile.

Agentura generală în Cluj, Emketer 16.

Asigurări se pot face la »Economul« și la Agentura »Transilvaniei« în Cluj.

Frumos, curat, scrie

numai mașina de scris (6—10)

YOST

care și multiplică, pentru că mașina de scris Yost nu e cu bandă.

Prețul 600 cor.

Mașini folosite între 300 și 400 cor. Acestea se reparază în atelierul nostru minunat arănat.

Un an garanție atât pentru mașinile nouă, cât și pentru cele vechi.

»Yost«, mașină de scris societate pe acții

Budapest, Palatul New-York

Director M. Káldor.

„THE STANDARD“

fondată în anul 1825.

Efectuește asigurări pe viață pe lângă condițiuni foarte favorabile.

Incasso anual Avere proprie

Cor.: 34,600.000 Cor.: 274,000.000

Dividende solvite Despăgubiri de viață

Cor.: 170,000.000 Cor.: 570,000.000

Agentura generală pentru Transilvania:

Cluj, Strada Ferencz-József Nr. 17.

Filiala pentru Ungaria:

Budapest, Strada Kossuth-Lajos nr. 4 în Palatul Standard. (Casa proprie).

Centrala generală:

Edinburg. (Anglia).

Nu te face mașină de calculat,

= ci îți cumpără una!

Calcularea nu agerește, ci îngreunează creierul; dacă ai învățat-o odată, continuă mecanic. Nu-ți ruina nervii, când cu o mișcare ușoară a mâinii, cu cea mai mică întrebuintare a creierului poți avea rezultate absolut sigure în calcul. Mașina noastră universală pentru adăugeri, sau aceea care face cele 4 operațiuni fundamentale, o arătam ori unde în țeară. Mașina lucrează cu celeritate de zece ori mai mare, decât cel mai istet calculator.

Prețurile mașinilor de 700—1200 cor.

»YOST« maș. de scris soc. pe acț.

secția mașinilor de calculat. (6—5)

Budapest, palatul »New-York«.

Director: M. KÁLDOR.

Cine suferă de Epilepsie și stări nervoase, se ceară (nevoie) sgârșiri broșura despre Epilepsie, care se trimite gratis și franco dela »Privil. Schwanen Apotheke«, Frankfurt a. Main. 5—52

FALK IMRE

Cluj Piața Széchenyi nr. 39.

În prăvălia mea se vind mașine de cusut, biciclete, ace de cusut, fine, din oțel englez, pe lângă plătire în rate.

Mare atelier mecanic.

Primim repararea mașinelor de cusut, bicicletelor și a altor obiecte, cari se țin de specialitatea aceasta.

Serviciu prompt și acurat!

Comande din provincie se efectuesc cu cea mai mare acurateță.

Agentură pentru mașine agronomice.

Cu deosebită stimă

(5—20)

Falk Imre

Piața Széchenyi nr. 39

Cruce sau stea dublă
electro-magnetică.

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta. Nu e mijloc secret.

Vindecă și înviorează pe lângă garanțe.

Deosebită atențiune e a se da împrejurării, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 de ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuțuri de ureche, bătaie de inimă, sgârșiri de inimă, asma, auzul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftel de mâncare, răceală la mâni și la picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor boale, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. În cancelaria mea se află atestate incursuri din toate părțile lumii, cari prețuesc cu multă mire învențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimită banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul »Volta« deoarece »Ciasul-Volta« atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreat și cercetat. Deja efinătatea crucii mele electro-magnetice o recomandă îndeosebi.

Prețul aparatului mare e 6 cor. folosibil la morburii cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e 4 cor. folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țară și străinătate e:

MÜLLER ACBERT, Budapesta,
V., strada Vadász 42 G. colțul
strada Kálmán.

21—52

Nenumărate dame inteligente folosesc renumita alifie de față

Margit-Crème

a lui FÖLDES

— care e de un efect eminent, —

un preparat fără grăsime, nestricăcios și cel mai bun pentru înfrumșetarea obrazului.

Margit-Crème a lui Földes e un mijloc cu efect sigur și grabnic contra alunișelor, petrelor de ficat, bubitelor, zgrăbunțelor, bubelor de fierbințeli și contra altor necurățiri ale pielii obrazului. Pomada aceasta o folosește damele cele mai inteligente din lumea întreagă și cu privire la efectul lui fără păreche și escelent se exprimă în modul cel mai măgulitor și însuflețitor. Despre aceasta se va convinge altfel fiecine după întrebuintarea unei tighii, trebuie însă să ne ferim de falsificate.

Prețul unei tighii mici 1 cor.; unei tighii mari 2 cor. Săpunul-Margit costă 70 fil. Pudurul-Margit 1 cor. 20 fil. Apa de față Margit 1 cor. Pasta de dinți Margit 1 cor.

Se prepară: la FÖLDES KELEMEN,
apotecar în ARAD.

Comande de 6 cor. se trimit franco

Se poate căpăta:

la Burger Frigyes, Dr. Czetz Dénes, Gergely Fer utóda, Halász Jenő, Dr. Hintz György, Széky Miklós și Tanács József, apotecari în Cluj.

La tipografia »Carmen« în Cluj se primește numai decât un

Practicant.

Preferiți vor fi cei cari cunosc pe lângă limba română și cea maghiară.

BUFFALO BILL

Accentuăm că în spectacolul lui Buffalo Bill numit Wild-West (apusul cel sălbatic) care va sosi în zilele acestea, reprezentațiile se vor ținea sub cerul liber și în ori ce împrejurări, fie pe ploaie, fie pe soare.

Marea ceată a colonelului Cody, Cowboy-ii, Indianii, Cazacii, Arabii, Mexicani, Japonezii, Vânătorii, aruncătorii cu arcanul, ostașii și toți ceilalți învâțați cu ori ce tempestade. Acești bărbați crescuți în natură sunt nepăsătorii față cu ploaia și cu soarele. Dimpotrivă locul destinat publicului va fi acoperit, iar spectacolul se va petrece sub cerul liber. Arena va fi lungă de 440 de urme și lată de 185 de urme. Pentru a ne închipui mărimea acestui spectacol, trebuie amintit că a fost trebuință de 33 trenuri speciale pentru transportarea lui. El cuprinde 800 de persoane și 500 de cai, 100 de Indiani din America de nord, multe căpetenii de ale semiinților indiene cu nevestele și cu copii lor.

Metodul aplicat în Paris la vânzarea biletelor încă a contribuit mult la celebritatea lui Wild-West. Toate se fac în cea mai mare orânduială. Fie care privitor își are locul său destinat, căci nu să liberează un număr de bilete, care să întrecă numărul locurilor.

În Cluj vor fi patru reprezentații:

Miercuri în 18 Iulie n. două, și Joi în
19 Iulie n. iarăși două.

(Locul: Târgul de vite.)

Reprezentația de seară nu se deosebește de loc de celelalte.

Fiecare loc e scutit contra ploii.

BUFFALO BILL'S
WILD WEST

Întâlnirea celor mai îndrăzneți călăreți din toată lumea.

Colonelul W. F. Cody (Buffalo Bill) director

BUFFALO BILL ca tântaș călare din fuga calului

100 de Indiani din America-de-Nord.

Un mare spectacol în mai multe tablouri:

Lupta dela »Little Big Horn« sau apărarea din urmă alui CUSTER

Două reprezentații pe fie care zi în ori ce vreme.

După prânz la 2 oare. Seara la 8 oare.

Cassa: la 1 și la 7 oare seara.

Numărul cel mare de ușieri conduce pe fie care la locul său. Prețurile variază între 2—8 coroane.

Mare parte din bilete se vinde foarte ieftin.

Locul întâi 2 cor. Locuri numerotate 4 cor.; locuri rezervate 5 cor.

Un loc în loge 8 cor. Copii sub 10 ani plătesc jumătate

Bilete pentru locurile de 5 și de 8 cor. să pot căpăta nainte, de prânz la 9 oare în librăria lui la Lepage Lajos Mátyás király-tér Nr. 2.

În 20 Iulie la Muras-Oșorhei, și în 21 la Oradea-narc.